№ 6. Dnia 4 Maja 1931 r. Rok VII.

PIŃSKI PRZEGLĄD DIECEZJALNY

PISMO URZĘDOWE KURJI BISKUPIEJ.

Treść numeru:

AKTA KURJI DIECEZJALNEJ.

Okólniki Wikarjatu Generalnego.

1) DO IMĆ XX. Proboszczów Diecezji o wizytach pasterskich.

Wobec zamierzonej w tym roku wizytacji Pasterskiej parafij naszej Diecezji Kurja Biskupia przypomina IMĆ Księżom przepisy prawa kanonicznego i zarządzenia Jego Biskupiej Mości w tej sprawie.

1. W każdej parafji należy zawczasu ułożyć dokładny porządek nabożeństw i wszystkich czynności wizytacyjnych. Rozkład ten należy zawczasu przesłać X. Dziekanowi i do Kurji Biskupiej, a po uzgodnieniu podać do ogólnej wiadomości.

W powyższym rozkładzie musi być ściśle oznaczona godzina:

a) Mszy św. wzgl. celebry Pasterza (w czasie swojej Mszy św. Pasterz przemawia sam);

b) Mszy św., w czasie której będzie przemawiał jeden z księży kondekanalnych (ks. Dziekan winien ułożyć kolejność tak, żeby każdy z księży dekanalnych wygłosił jedno kazanie wobec Pasterza, niekoniecznie we własnej parafji);

c) katechizacji dzieci szkolnych lub przygotowujących się do I spowiedzi;

d) Bierzmowania;

e) sprawdzania inwentarza kościelnego i kancelarji;

f) posiłku, spoczynku i wyjazdu;

g) przyjęć parafjan u Pasterza, tak żeby nietylko przedstawiciele społeczeństwa lub organizacyj mogli złożyć wizyty, lecz żeby każdy życzący miał ułatwiony dostęp do Pasterza.

2. Przy układaniu porządku nabożeństw należy przeznaczyć też czas na spowiedź osób, chcących się spowiadać u Biskupa. Nie należy odciągać wiernych od tej spowiedzi, przeciwnie czasem należy ją doradzić, zwłaszcza jeśli chodzi o osoby, które tylko w ten sposób do przyjęcia Sakramentów Św. dadzą się skłonić.

Środek ten nieraz ułatwić może doprowadzenie do pokuty mianowicie mężczyzn, przez dłuższy czas zaniedbujących praktyki religijne.

3. Należy tak obliczyć czas i porządek wizyty danej parafji, aby prócz kościoła parafjalnego można było odwiedzić wszystkie kaplice, dotychczas nie wizytowane i odprawić nabożeństwa potrzebne w miejscowościach, skąd wiernym trudno jest przybyć do Kościoła, zwłaszcza, jeśli w którejkolwiek z nich jest większe skupienie ludności katolickiej lub gdzie ze względów misyjnych wypada być, celebro-

wać lub nauczać. Kaplice mało uczęszczane lub blisko od kościoła parafjalnego położone, wystarcza odwiedzić w przejeździe; można całkiem nie wizytować tych, gdzie Msza św. nigdy nie odprawia się.

4. Przy przygotowaniach do Bierzmowania należy mieć na uwadze kan. 786, 794. par. I.; 795, 796, 798, 799. Dzieci przed pierwszą spowiedzią bierzmowane będą tylko w wypadkach ciężkiej choroby (por. kan. 788).

W czasie wizytacji do Bierzmowania zapisywać nie wolno (chyba wyjątkowo). Uczynić to należy zawczasu. W tym celu, po otrzymaniu zawiadomienia o zamierzonej wizytacji Pasterskiej trzeba pouczyć wiernych o znaczeniu i ceremonjach sakramentu Bierzmowania i zapisać do księgi „confirmatorum", wydając kartki (księgę i kartki w potrzebnej ilości należy sprowadzić z Kurji). Po Bierzmowaniu w księdze „ochrzczonych" odnotuje się stosownie do kan. 798 P. K. P. fakt przyjęcia tego sakramentu. Jeżeli bierzmowany ochrzczony jest w innej parafji, to należy po Bierzmowaniu zawiadomić właściwego X. Proboszcza.

Należy zwrócić szczególną uwagę na kan. 794 K. P. K. Dla każdego bierzmującego się winien być osobny ojciec lub matka Bierzmowania; wyjątkowo ten sam może być przy 2—3 osobach.

5. Celem katechizacji dzieci wobec Pasterza jest dać poznać Biskupowi sposób i umiejętność księży w uczeniu religji dzieci i względnie — starszych. A więc ma to być t. zw. próbna lekcja katechizmu. Wybór tematu pozostawia się każdemu księdzu, ale katecheza powinna być zawczasu sumiennie przygotowana i odbyta podług wszystkich prawideł dydaktyki katechetycznej. Zaczyna sie katechizacja od modlitwy, zawiera powtórkę ostatniej lub kilku ostatnich lekcyj, potem wykład przygotowanego rozdziału, objaśnienie odnośnego ustępu w podręczniku, sprawdzenie czy dzieci zrozumiały wyłożone prawdy i zakończenie (pieśń jakąś i modlitwę końcową). Nieumiejętnie odbyta katechizacja będzie świadectwem, że dany ksiądz nie prowadzi jej regularnie albo prowadzi ją niedbale, formalistycznie, bez przygotowania, bez planu.

6. Dla odwiedzin szkół należy, jeśli można, wybierać godziny normalnej nauki, aby Biskup miał sposobność poznać szkołę w jej codziennej postaci. Przy przyjęciu Biskupa czy to w szkołach czy ochronkach (a także w czasie ingresu) wydzielać jak najmniej miejsca dla deklamowania wyuczonych na pamięć wierszyków it. p. ceremonij, które są formą czysto zewnętrzną, najczęściej bezduszną i nie zbliżają serc ogółu dziatwy do przyjeżdżającego Pasterza. Właściwszy jest śpiew zbiorowy, ale także w miarę. Dzieci, tak samo jak starsi diecezjanie, powinny rozumieć, że Biskup przyjeżdza jako ojciec i nauczyciel, dla poznania przedewszystkiem codziennego życia swych owieczek, ich usposobienia duchowego i potrzeb, nie zaś dla bawienia się sztucznemi ich nastrojami i rolami.

Gotowe powinny być wszędzie szczegółowe dane statystyczne dotyczące dzieci, szkół, katechumenów i t. d.

7. Przyjęcie w plebanji powinno być najskromniejsze i możliwie najtańsze. Urządzenie pokoju dla Biskupa niech najmniej absorbuje proboszcza wizytowanego kościoła. Niech się troszczy jedynie o sprzęty i rzeczy najpotrzebniejsze, (do których należy atrament i pióro, papier wozi się własny, — a nie należą materace na łóżku, dywany i tp.) Należy skłaniać parafjan, aby takiejże skromności i oszczędności przestrzegali też w przyjęciach, urządzanych przez nich samych; wypadałoby naprz., aby i poza plebanjami nie były podawane do stołu żadne trunki. — W plebanjach przy obiedzie i wieczerzy powinno się odmawiać zwykłą benedykcję i dziękczynienie (podług brewjarza).

8. Z całą surowością proboszcz ma obowiązek przestrzegać, aby tualety niewiast, spotykających Biskupa były przyzwoite. Ani w kościele ani przed kościołem przy ingresie, ani w plebanji, ani w domach świeckich, do których się Biskupa zaprasza, nie powinno być żadnej osoby dekoltowanej. W kościele zresztą i na plebanji powinno się tego zawsze przestrzegać; a przed przyjazdem Biskupa proboszcz każdy obowiązany jest uprzedzić swe parafjanki, które zechcą brać udział w spotykaniu i podejmowaniu Biskupa, że najmniejsze lekceważenie przez nie prawideł surowej skromności chrześcijańskiej będzie przez tegoż poczytane za ubliżenie okazane jemu osobiście i jego św. urzędowi. Panie wszelkiego wieku i stanu niewłaściwie ubrane powinny być z powołaniem się na niniejsze zarządzenie proszone o nałożenie odpowiedniego przykrycia lub usunięcie się z kościoła względnie z towarzystwa, w którem

jest lub ma być Biskup. Gospodarz domu, zapraszający do siebie Biskupa, jeśliby przyzwolił na obecność jakiejkolwiek osoby nieprzyzwoicie ubranej (dekoltowanej w jakichkolwiek rozmiarach), przez to samo wskazuje impertynencko drzwi swemu gościowi. — Wrazie karygodnej pobłażliwości lub nieśmiałości proboszcza pod powyższym względem, dziekan powinien wydać odnośne rozporządzenia lub dać osobom potrzebne wyjaśnienia, aby Biskupowi nie potrzeba było osobiście dawać diecezjanom i diecezjankom kompromitujących ich wymówek publicznych. Do domów, które nie dadzą proboszczowi wyraźnej obietnicy zastosowania się do powyższych przepisów Biskup nie będzie wstępował.

9. Do proboszcza też należy troska o to, aby w podejmowaniu przyjeżdżającego Biskupa nie brali udziału ludzie, afiszujący swą niechęć do religji św. lub depcących prawa Boże i kościelne przez życie niemoralne a gorszące. Każdy grzesznik największy niech ma zupełnie wolny dostęp do swego Pasterza, ale dla szukania u niego rady lub pomocy duchowej. Tam zaś gdzie chodzi o obcowanie czysto towarzyskie, więc o rozrywkę, zabawę, byłoby zniewagą dla sutanny sadzać ją obok ludzi bluźniących słowem lub czynem zasadom i prawdom, których sutanna jest symbolem i głosicielką. Dlatego czynimy niniejszą uwagę, iż w paru wypadkach, przez nieświadomość czy niedostateczną oględność proboszcza, — posadzono przy jednym stole z Biskupem osoby żyjące publicznie w potępionym przez kościół związku nieślubnym. Żadne zaś, choćby najwyższe stanowisko cywilne takiego grzesznika nie daje mu prawa wstępu do towarzystwa ludzi uczciwych.

10. Przypomina się wreszcie o ścisłym obowiązku przygotowania do oględzin kancelarji parafjalnej ze wszystkiemi księgami i aktami. Specjalna uwaga będzie zwrócona wszędzie na księgi stypendjów mszalnych, rachunków kościelnych i gospodarczych i statystyczne.

11. W osobnej książce lub zeszycie winien być spisany akt odbytej wizyty pasterskiej i podany Pasterzowi do podpisania w formie następującej:

Dnia............1931 r. odbył kanoniczną wizytę parafji................ miejscowy Ordynarjusz X. Biskup Z. Łoziński.

Przybył do............. dn............. rano (wieczorem) w towarzystwie...............

....

Spotkał go miejscowy proboszcz NN............ Dziekan NN......................... i XX.

Porządek czynności..........................

....

Na wyjezdnem do.......................... podpisał niniejszy dokument

w................ dnia............1924 r.

Podpis.

(M. P.)

Dokument powyższy może być wpisany do księgi aktów wizyt kanonicznych XX. Dziekanów.

Pińsk, 24 kwietnia 1931 r. *Ks. W. Iwicki*
Wikarjusz Generalny.

L. 862.

Akta Wydziałów Kurjalnych.

Wydział Społeczny.

2) **STATUT**

Bractwa Przenajświętszego Sakramentu.

I. Cel Bractwa.

1. Głównym celem Bractwa jest kult Pana Jezusa w Przenajświętszym Sakramencie, drugorzędnym zaś — korzyści duchowe członków i praca społeczna w duchu szerzenia Królestwa Bożego na ziemi.

II. Organizacja i Zarząd Bractwa.

2. Bractwo składa się z Zarządu i „piętnastek“, czyli kółek złożonych możliwie z 15 osób tej samej płci i — poza wypadkami odmiennej potrzeby — mniej więcej tego samego wieku, wykształcenia i sfery towarzyskiej.

3. Piętnastką kieruje zelator (zelatorka).

4. Każdy zelator (zelatorka) należy do Zarządu.

5. Zelator (zelatorka) przynajmniej raz na miesiąc urządza zebranie swojej piętnastki, na którem podaje do wiadomości postanowienia Zarządu, zbiera wnioski i życzenia członków dla przedstawienia ich Zarządowi, czyta z zebranymi czasopisma lub książki religijne, zwłaszcza mające związek z kultem Przenajświętszej Eucharystji, oraz przyjmuje dobrowolne ofiary na cele Bractwa.

6. Zarząd składa się z Dyrektora, Prezesa (Prezeski), Zastępcy Prezesa, Sekretarza (Sekretarki), Zastępcy Sekretarza, Skarbnika, jego Pomocnika, tudzież Zelatorów i Zelatorek.

7. Dyrektorem Bractwa jest miejscowy ks. Proboszcz lub jego Zastępca.

8. Dyrektor czuwa nad prawowiernością i moralnością członków Bractwa, przypomina im ich obowiązki, zapowiada uroczyste nabożeństwa i procesje, bywa na wszystkich zebraniach Bractwa i jego Zarządu, wygłasza konferencje, odprawia nabożeństwa, przyjmuje do Bractwa i ostatecznie decyduje o usunięciu niegodnych.

9. Prezesa, Sekretarza, Skarbnika i ich zastępców na przeciąg jednego roku wybiera Walne Zebranie większością głosów obecnych członków.

10. Prezes dba o rozwój i żywotność Bractwa; prezyduje na posiedzeniach Zarządu i Bractwa, prowadzi potrzebną korespondencję, zwołuje zebrania, podpisuje uchwały Zarządu i Bractwa, przedstawia ks. Dyrektorowi kandydatów do Bractwa i nienadających się członków — do wydalenia, czuwa nad sumiennem wykonaniem obowiązków przez członków Zarządu i Bractwa oraz sporządza roczne sprawozdanie, które odczytuje na Walnem Zebraniu Bractwa i przesyła przez ks. Dyrektora Biskupowi.

11. Zastępca Prezesa w razie potrzeby pomaga Prezesowi i w jego nieobecności zastępuje go.

12. Sekretarz prowadzi księgę protokułów posiedzeń tak Zarządu jak i Walnego Zebrania oraz księgę członków, załatwia korespondencję i inne pisma, jakie mu zleci Prezes.

13. Zastępca Sekretarza w razie potrzeby pomaga Sekretarzowi i w jego nieobecności zastępuje go.

14. Skarbnik przyjmuje ofiary i składki od zelatorów i zelatorek za pokwitowaniem, prowadzi księgę rachunkową i przechowuje pieniądze w sposób ustalony uchwałą Zarządu. Pieniądze wydaje według postanowień Zarządu na piśmienne polecenie, podpisane przez Prezesa i Sekretarza.

15. Pomocnik Skarbnika w razie potrzeby pomaga w rachunkach, zastępuje Skarbnika i dlatego zawsze powinien być oznajomiony z faktycznym stanem kasy.

16. Zarząd wszystkie swoje uchwały przeprowadza większością głosów obecnych członków.

17. Po roku każdy członek Zarządu może być wybrany i nadal.

18. Ustępujący Zarząd w obecności ks. Dyrektora oddaje nowemu pieczęć, archiwum dokumentów i cały majątek.

19. W razie nieporozumień rozstrzyga sprawę ks. Dyrektor, a ostatecznie Biskup.

III. Zebrania.

20. Zebrania Zarządu jak i zebrania Walne odbywają się przynajmniej co kwartał.

21. Na Walnem Zebraniu Ks. Dyrektor lub wydelegowany przezeń zastępca ma konferencję o Przenajświętszej Eucharystji.

22. Podczas zebrania zaleca się odśpiewanie jakiejś pieśni eucharystycznej.

IV. Członkowie Bractwa.

23. Do Bractwa mogą należeć pobożni katolicy, którzy już przyjęli pierwszą Komunję świętą.

24. Do Bractwa przyjmuje ks. Dyrektor na przedstawienie Prezesa.

25. Z Bractwa należy wyłączyć tego, kto daje zgorszenie, nie wypełnia przepisów Statutu Bractwa, nie uczęszcza na zebrania, wspólne adoracje, Komunje i inne nabożeństwa bez usprawiedliwienia.

26. Wyłącza z Bractwa ks. Dyrektor.

V. Obowiązki Bractwa.

27. Każdy członek Bractwa w miarę możności:

a) bierze udział we wszystkich adoracjach Przenajświętszego Sakramentu, we Mszach i nabożeństwach z wystawieniem Najświętszego Sakramentu i we wszystkich procesjach eucharystycznych w swoim kościele;

b) w ciągu tygodnia odbędzie w kościele lub, jeśli nie może — to w domu, godzinną adorację, którą może podzielić na odpowiednią ilość mniejszych części.

28. Co czwartek Bractwo odprawia wspólną adorację w kościele wobec uroczyście wystawionego Przenajświętszego Sakramentu. Każdy członek, biorący w niej udział, zadośćczyni obowiązkowi tygodniowej godzinnej adoracji.

29. Każdego miesiąca w niedzielę wyznaczoną przez Biskupa odprawia się Msza św. a po niej procesja z Przenajświętszym Sakramentem. Członkowie Bractwa, biorący udział w tem nabożeństwie mogą dostąpić odpustu zupełnego.

Wszyscy członkowie przystępują w tę niedzielę wspólnie do Komunji św. To samo obowiązuje w Wielki Czwartek i w dzień Bożego Ciała.

30. Bractwo w miarę możności dba o ozdobę ołtarza, gdzie się przechowuje Przenajświętszy Sakrament, o naczynia święte, szaty mszalne, bieliznę ołtarzową, księgi liturgiczne, oliwę, świece i kadzidło, jako też o jak najuroczystszy charakter nabożeństw eucharystycznych w danym kościele i o rozszerzanie się czci eucharystycznej wśród współparafjan.

31. Oprócz czci oddawanej Panu Jezusowi obecnemu sakramentalnie w Najświętszej Eucharystji członkowie Bractwa będą się starać czcić Pana Jezusa w każdym człowieku, a zwłaszcza w ubogich i cierpiących; w tym duchu będą uczestniczyć w różnych pracach społecznych w swej parafji, wnosząc wszędzie ducha pokory, pokoju, łagodności, cichości, cierpliwości, ofiary i miłości, której naucza nas Pan Jezus w Najświętszym Sakramencie.

32. Dla łatwiejszego wykonania obowiązków wymienionych w poprzednich punktach Statutu — Bractwo się dzieli na odpowiednie sekcje. O ile warunki pozwalają sekcje powinny pokrywać się z „piętnastkami" (p. 2).

33. Obowiązki Bractwa nie są nakazane pod grzechem.

VI. Przywileje Bractwa.

34 W każdy czwartek i w niedzielę adoracyjną każdego miesiąca Bractwo ma prawo do godzinnego uroczystego wystawienia Najświętszego Sakramentu (jednak nie podczas Mszy św.) i do procesji z Przenajświętszym Sakramentem (z zachowaniem ogólnych przepisów rubrycznych).

35. Po śmierci swego członka Bractwo stara się, aby odprawioną została Msza św. za jego duszę; nadto każdy członek odmówi w tej intencji Różaniec (15 tajemnic, które można podzielić na 3 części).

36. W pogrzebie zmarłego członka uczestniczy całe Bractwo, towarzysząc konduktowi żałobnemu aż na cmentarz.

37. Co roku 3, 6 lub 7 listopada Bractwo zamówi Mszę św. żałobną za wszystkich zmarłych swych członków.

38. Bractwo posiada własną pieczęć, każdy zaś członek ma prawo nosić w sposób przepisany odznakę z godłem Przenajświętszego Sakramentu.

39. Podczas procesji członkowie Bractwa udekorowani odznakami, postępujący za swym krzyżem lub chorągwią, ze świecami lub kwiatami w rękach, zajmują z pośród wszystkich bractw najbliższe miejsce przed Przenajświętszem Sakramentem.

40. Mężczyźni, należący do Bractwa, mogą adorować w komżach przy samym ołtarzu, za nimi zaś poza prezbiterjum — niewiasty w białych welonach na głowie.

VII. Odpusty.

41. Każdy członek Bractwa pod zwykłemi warunkami może otrzymać odpust zupełny w dzień wpisania się do Bractwa.

42. Każdy członek Bractwa może dostąpić odpustu zupełnego pod warunkiem spowiedzi, Komunji św. i nawiedzania Przenajświętszego Sakramentu w kościele: w dzień Bożego Narodzenia, Trzech Króli, na Wielkanoc, na Boże Ciało, w święto Najświętszego Serca Pana Jezusa, Chrystusa Króla, Zwiastowania Matki Boskiej, św. Józefa Oblub. N. M. P., św. Tomasza z Akwinu, św. Paschalisa Baylon i św. Katarzyny z Sieny.

43. Nadto członkowie Bractwa dostępują odpustu zupełnego:

a) po zmówieniu pięciu pacierzy na intencję Ojca św. ilekroć biorą udział w procesji z Przenajświętszym Sakramentem a nawet i wtedy, gdy ze słusznego i poważnego powodu nie uczestniczą w procesji;

b) jeden raz na dzień po godzinnej adoracji Przenajświętszego Sakramentu, wystawionego w monstrancji;

c) raz na jeden dzień w dowolnym dniu tygodnia pod warunkiem codziennego lub prawie codziennego słuchania Mszy św.;

d) po przyjęciu Komunji świętej wielkanocnej nakazanej przez Kościół, ilekroć przyjmą Komunję św. w intencji zadośćuczynienia Bogu za tych, którzy nie wypełniają obowiązku Komunji św. wielkanocnej;

e) w godzinę śmierci pod warunkiem spowiedzi, Komunji św., (a przynajmniej szczerej skruchy) — gdy wezwą Imienia Jezus słowem lub, jeśli mówić nie mogą, — sercem, i cierpliwie przyjmą śmierć z woli Bożej.

44. Każda Msza św. odprawiana za duszę zmarłego członka na odpust ołtarza uprzywilejowanego.

45. Członkowie Bractwa dostępują odpustu cząstkowego:

a) 7 lat i tyleż kwadragen jeden raz na tydzień za wieczorne odwiedzanie Przenajświętszego Sakramentu w kościele lub w publicznej kaplicy;

b) 5 lat i tyleż kwadragen za wspólne odmówienie jednej części (godziny) kanonicznej oficjum o Przenajświętszym Sakramencie;

c) 10 lat i tyleż kwadragen, jeżeli wspólnie odmówią oficjum o Przenajświętszym Sakramencie;

d) 5 lat i tyleż kwadragen za pobożną obecność przy jakiejkolwiek funkcji eucharystycznej;

e) 200 dni za post w wigilję Bożego Ciała;

f) 100 dni, ilekroć wykonują jakiś akt pobożności lub miłości w związku z celem Bractwa.

Uwaga: Dla dostąpienia powyższych odpustów cząstkowych jest wymagana przynajmniej skrucha serca.

Statut niniejszy dla Diecezji Pińskiej zatwierdzam, kasując obowiązujące dotychczas.

Pińsk *† ZYGMUNT bp.*
27 kwietnia 1931 r.
L. 825/31 *Ks. Henryk Humnicki*
Kanclerz Kurji.
(M. P.)

3) Do W-nych I. M. Księży Proboszczów.

W związku z ogłoszeniem powyższego Statutu komunikujemy, że mają do niego dostosować się Bractwa Przenajświętszego Sakramentu nowopowstające i już istniejące na terenie naszej diecezji.

Statut obejmuje całokształt organizacji, nadając jej ogólny i zasadniczy kierunek. Każda zaś poszczególna sekcja Bractwa (p. 32) za wiedzą i zgodą ks. Dyrektora może uchwalać dla siebie specjalny regulamin, któryby bliżej określał działalność tej sekcji.

Mamy nadzieję, że J. W. Księża Proboszczowie tych parafij, gdzie Bractwo Przenajświętszego Sakramentu nie istnieje, a mogłoby istnieć, przyłożą wszelkich starań, aby je założyć. Zbliżająca się uroczystość Bożego Ciała, a szczególnie czas Oktawy tej uroczystości, jest bardzo stosowny, aby wiernych skupić organizacyjnie dokoła Pana Jezusa przebywającego z nami w Najświętszej Eucharystji.

Przy zakładaniu Bractwa należy zwrócić się do X. Biskupa z prośbą o erekcję, oświadczając, że Bractwo będzie się stosowało do Statutu, zatwierdzonego dla Diecezji Pińskiej.

Statut w osobnych odbitkach można nabywać w Instytucie Akcji Katolickiej przy Kurji Biskupiej w Pińsku.

Prosimy o nadesłanie w terminie do 1 lipca r. b. w myśl p. 10 Statutu sprawozdań z działalności istniejących Bractw Przenajświętszego Sakramentu. W sprawozdaniu między innemi należy zaznaczyć: kiedy i przez kogo Bractwo było erygowane i ile obecnie posiada członków.

Ks. F. Szczerbicki
Kier. Wydz. Społ.
Pińsk, 27/IV 1931 r.
L. 826/31.

Kronika Kurjalna.

4) PROTOKÓŁ
Zjazdu XX. Dziekanów diecezji pińskiej w dniach 11 i 12 lutego 1931 r.

W d. 11 lutego o g. 9 zrana nastąpiło otwarcie zjazdu przez J. E. Czcinajgodniejszego Pasterza, w którego obecności Zjazdowi przewodniczył Wikarjusz Generalny Ks. Pra-

łat Witold Iwicki. Na sekretarza Zjazdu został powołany Ks. Kanonik Jan Wasilewski.

Na Zjazd przybyli: Ks. Prałat Nikodem Tarasiewicz, XX. Kanonicy Kapituły: Wincenty Giebartowski, Józef Micewicz, Feliks Zalewski, Fabjan Szczerbicki, Henryk Humnicki, Stanisław Pietkiewicz i Józef Moniuszko, XX. Dziekani: Bukraba Kazimierz, Borowski Antoni, Czarkowski Bolesław, Drozdowski Feliks, Dudziński Juljan, Kuczyński Józef, Pietrzykowski Mieczysław, Rokosz Stanisław, Strumiłło-Pietraszkiewicz Lucjan, Kiełbasso Bronisław, Tarasewicz Juljan, Węckiewicz Jan, Żołądkowski Lucjan; profesorowie Seminarjum: Dubaj Ignacy T. J., Juniewicz Edward, Dr. Kułak Kazimierz, tudzież Ks. Zieja Jan. Ks. dziekan Leonard Kawecki swoją nieobecność usprawiedliwił chorobą, o której zawiadomił telegraficznie. W jednem posiedzeniu uczestniczył jako gość p. pułkownik Bosak-Hauke z Warszawy.

Po zagajeniu Zjazdu ks. Jan Zieja wygłosił referat p. t. „*Współpraca świeckich i duchowieństwa w Akcji Katolickiej*". Prelegent określił Akcję Katolicką jako udział świeckich w hierarchicznem apostolstwie Kościoła. Podstawą akcji jest dogmat mistycznego Ciała Chrystusowego czyli nadprzyrodzona solidarność wszystkich w Chrystusie. Wzajemny stosunek Duchowieństwa i świeckich, pracujących w Akcji Katolickiej, powinien być oparty na zaufaniu. Duchowieństwo szanuje autonomiczność i samodzielność świeckich organizacyj. Świeccy natomiast pracują z zupełnem poddaniem się wskazaniom hierarchji kościelnej w rzeczach wiary i moralności.

Dopóki nie będziemy mieli w każdej parafji swoich organizacyj katolickich — obejmujących wszystkie stany, trzeba starać się żeby do każdej organizacji działającej na terenie parafji wprowadzić przynajmniej jednego katolika świeckiego uświadomionego, „stuprocentowego". Wspólna zaś praca duchowieństwa i świeckich w naszej diecezji powinna przedewszystkiem zmierzać do rozciągnięcia opieki nad młodzieżą, do rozpowszechniania dobrego piśmiennictwa i do zorganizowania dobroczynności.

W krótkiej dyskusji zabrał głos p. Hauke, zapewniając, że duchowieństwo może znaleźć pracowników dla Akcji Katolickiej w Sodalicji Marjańskiej, oraz w Konferencjach św. Wincentego a Paulo. Radzi przygotowywać pracowników w sodalicjach szkół średnich i akademickich.

Drugi referat „*Stosunek Akcji Katolickiej do organizacyj religijnych i społecznych w parafji*" wygłosił Ks. Prałat Iwicki. Prelegent konstatuje wielki ruch organizacyjny, jaki dziś ogarnął cały świat. Organizują się wszyscy. I dla szerzenia ideałów katolickich i do walki ze złem np. z komunizmem bezbożnym, — nie wystarcza dziś działanie indywidualne, potrzeba oddziaływania na grupy i przez grupy. W tej pracy nie można obejść się bez świeckich. Trzeba ich zaprawiać do tej akcji, wciągając do niej takich, jakich na miejscu mieć możemy. Skupiać katolików na polu miłosierdzia chrześcijańskiego, szerzenia pism i książek katolickich i pracy nad młodzieżą.

Po tym referacie zabrał znowu głos ks. Zieja na temat: „*Skąd wziąć i jak sobie wychować ludzi do Akcji Katolickiej?* Prelegent radzi przedewszystkiem usunąć przeszkody, któreby mogły odpychać ludzi od nas: ciasną partyjność polityczną i wygórowane pretensje do przewodzenia we wszystkich dziedzinach życia społecznego — bez posiadania do tego nieraz uzdolnień i kwalifikacyj; radzi natomiast przejąć się duchem szczerze kapłańskim i pragnieniem doprowadzenia dusz do Boga: — „sancta sancte tractare". Gdy kapłan będzie naprawdę „Homo Dei", ludzie za nim pójdą. Kapłan przejęty swojem posłannictwem wszędzie ma możność oddziaływania i wychowywania ludzi: bądź w duszpasterstwie indywidualnem, bądź w organizacjach religijnych. Duszpasterstwo indywidualne nasuwa do tego wiele okazyj w rozmowach prywatnych, w konfesjonale, gdzie można zachęcić do częstej Komunji św., do przeczytania dobrej książki, do spełnienia jakiegoś uczynku miłosierdzia, do wzięcia udziału w akcji społecznej. W organizacjach naszych starać się trzeba o pogłębienie życia religijnego tak przez uświadomienie dogmatyczne, jak przez kulturę etyczną, pielęgnowanie życia w stanie Łaski Bożej, tudzież pobudzać do samokształcenia. Dzieci należy organizować w Krucjacie Eucharystycznej i w niej szkolić przyszłych działaczy Akcji Katolickiej. Inteligencji dawać przedewszystkiem dobrze przeprowadzane rekolekcje.

Dużą pomoc mogą okazać siostry zakonne.

Po tym referacie nastąpiła dość ożywiona dyskusja.

Ks. Kanonik Borowski powątpiewa o możliwości pomyślnego rozwoju Akcji Katolickiej na terenie diecezji z powodu niedostatecznego przygotowania duchowieństwa. Radzi urządzić przynajmniej jednodniowy kurs przygotowawczy. Widzi wielkie przeszkody ze względu na słabą wiarę u ludzi oraz na brak jednolitego poglądu duchowieństwa w sprawach politycznych i społecznych. Boi się, że Akcja Katolicka odciągnie kapłanów od duszpasterstwa, tworząc typ księdza „z teczką". Zresztą woli mieć jedną silną organizację w parafji, niż wiele a słabo i niedołężnie prowadzonych.

Ks. Kanonik Węckiewicz nie radzi na terenie diecezji budować olbrzymiego gmachu Akcji Katolickiej tak ze względu na brak kapłanów, jak również na inne niepokonalne trudności.

Prowadzić ją można jedynie w większych ośrodkach.

Liczyć możemy na bardzo małą liczbę oddanych zwolenników. A i ci nie mogą być dobrymi pracownikami, gdyż nie możemy ich opłacić.

Najlepiej będzie — pogłębić pracę w organizacjach religijnych i bractwach.

Ks. Kanonik Żołądkowski sądzi że dałoby się znaleść odpowiednich ludzi i tam, gdzie ich nie spodziewamy się. Najlepiej ideę Akcji Katolickiej można zaszczepiać za pomocą stosownych książek i broszur, które należy data occasione rozdawać.

Ks. Kanonik Moniuszko radzi pod kierunkiem instruktora diecezjalnego w każdym dekanacie przedyskutować kwestje, związane z zagadnieniem Akcji Kakolickiej, oraz po parafjach wygłosić szereg odczytów uświadamiających.

J. E. Pasterz diecezji zwraca uwagę, że istota Akcji Katolickiej polega na promieniowaniu idei Chrystusowej w życiu. Ojciec św. chce nadać pewne formy organizacyjne, ale nikogo niemi nie krępuje; każdy może stosować się do miejscowych warunków, Jak organizować — to rzecz drugorzędna, rzeczą zaś pierwszorzędną — to krzewienie i pogłębienie idei Chrystusowej. Przedewszystkiem trzeba wyzyskać organizacje już istniejące na terenie parafji.

Ks. Zieja, zgadzając się w niektórych punktach z przedmówcami, zaznacza, że mamy skupić swe wysiłki najpierw w niewielu kierunkach: młodzież, dobroczynność i prasa katolicka. Trzeba modlić się o wzrost wiary w sobie i w innych. Szanować wszelką wartość i wszelkie dobro — gdziekolwiek ono się okaże, nie potępiać innych — ale pozytywnie dla swej idei pracować. Bronić się od zniechęcenia. Szczególniej — pracować wśród młodzieży; iść do niej śmiało z wzniosłym ideałem; budzić rycerskość w służeniu każdej dobrej sprawie. Młodzież, rwąca się zawsze do prawdy i dobra, pójdzie za kapłanem, pełnym ducha Bożego.

Rezolucje:
1. Urządzić kurs dekanalny o Akcji Katolickiej w każdym dekanacie.
2. Ks. Zieja ma objechać całą diecezję, urządzając kursy.
3. Na Kursy najlepiej wykorzystać czas kiedy księża zjeżdżają się na słuchanie spowiedzi rekolekcyjnych czy też na odpusty.

Po przerwie obiadowej *Ks. Zieja* wygłosił referat p. t. „*Organizacja dobroczynności w parafjach i diecezji*". Prelegent przypomniał, że wrogowie Kościoła najbardziej boją sie katolickiej dobroczynności i katolickiej ofiarności społecznej. Trzeba przeto jaknajszerzej rozwinąć działalność miłosierdzia chrześcijańskiego. Tworzyć Konferencje św. Wincentego a Paulo i Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia. Całą pracę dobroczynną należy skoncentrować w Związku Katolickich Towarzystw Opiekuńczych diecezji pińskiej. Projekt Statutu tego Związku wkrótce będzie Księżom rozesłany.

Po referacie nastąpiła dyskusja. *Ks. Kanonik Szczerbicki* wyjaśnił, że Prymas Polski porozumiał się już z rządem w sprawie legalizacji katolickich instytucyj dobroczynnych; wszystkie stowarzyszenia będą zalegalizowane przez ministerstwo stosownie do prawodawstwa cywilnego.

Rezolucyj nie było.

Po dyskusji zabrał głos *Ks. Kanonik Szczerbicki* mówiąc „*O finansowej podstawie Akcji Katolickiej w diecezji*". Mówca przedstawił do wyboru dwa projekty budżetu.

Była długa i ożywiona dyskuja. W końcu uchwalono następujący budżet:

Wpływy:

Składki Księży po 10 zł. .	15000 zł.
Razem	15000 zł.

Wydatki:

Pensja dyrektora	3600 zł.
Pensja instruktora . . .	3600 zł.
Na rozjazdy	1200 zł.
Na maszynę do pisania . .	1000 zł.
Na papier	600 zł.
Porto	500 zł.
Służącemu	120 zł.
Na czasopismo „Ruch" . .	3000 zł.
Na książki propagandowe .	1000 zł.
Na wydatki nieprzewidziane .	380 zł.
Razem	15000 zł.

Postanowiono, że składkę po 10 zł. miesięcznie płaci każdy ksiądz w diecezji bez wyjątku tak łaciński, jak i wschodni. Księża otrzymują darmo: czasopisma „Ruch" i „Piński Przedląd Diecezjalny", oraz rubrycelę i elenchus. Od powyższego podatku może zwolnić tylko Biskup. W końcu roku w Pińskim Przeglądzie Diecezjalnym będzie podany bilans wykonania powyższego budżetu. Gdyby jednak powyźszych składek zabrakło, księża zobowiązali się bilans roczny wyrównać.

Po przerwie dziesięciominutowej były dyskusje na tematy: pierwszej Komunji św., rekolekcyj kapłańskich, misji parafjalnych, wychowania wikarjuszów, odprawiania Mszy św. w miejscach, oddalonych od kościoła, tudzież o tworzeniu nowych placówek parafjalnych. Po dyskusji powzięto następujące rezolucje:

1. Rekolekcje kapłańskie odbędą się na początku lipca i sierpnia w Pińsku i Drohiczynie n/Bug.
2. Księża Dziekani porozumią się z Proboszczami o czasie misyj w poszczególnych parafjach.
3. Księża Proboszczowie obowiązani są wychowywać swoich wikarjuszów. Księża Dziekani omówią tę sprawę na zebraniach dekanalnych.
4. Należy udostępnić słuchanie Mszy św. w więzieniach, szpitalach i odległych miejscowościach w parafji. Ks. Biskup chętnie udzieli prawa binacji i odprawiania mszy św. in aedibus privatis.
5. Należy otworzyć nowe placówki: w dekanacie nowogródzkim — w Walówce, Sulatyczach, Wołkowiczach; w dekanacie baranowickim — obsadzić Nowosady.

Nazajutrz, 12 lutego, po wysłuchaniu pontyfikalnej Mszy św. w katedrze na intencję Ojca św. przystąpiono do omówienia całego szeregu kwestyj praktycznych. Po wymianie zdań i zapatrywań uchwalono następujące rezolucje:

1. Podczas oficjalnej wizytacji parafjan czyli kolendy, przynajmniej jednej w rok, żadnych darów nie przyjmować. Chcący złożyć ofiarę niech sam przyniesie ją do kościoła w innym czasie. Nie robić niestosownych uwag i upomnień, zwłaszcza wobec dzieci. Dawać sprawozdanie z kolendy na ambonie.
2. Każdy dziekan powinien mieć wikarjusza.
3. Nie wolno dopuszczać świeckich do nauczania religji bez misji kanonicznej.
4. Księża powinni sumiennie odpowiadać na kwestjonarjusze Kurji a szczególniej w sprawach szkolnych i nauczania religji.
5. Kurja zgłosi wniosek do Kuratorjów, aby opłacano przynajmniej dwie godziny w szkole, w której dzieci jest mniej niż 12.
6. Ks. Proboszczowie nadsyłają ekstrakty metryczne w oznaczonym terminie. Ekstrakty należy pisać podług wzorów kurjalnych. Ekstrakty Proboszczów XX. Dziekani zszywają do jednej księgi za rok i osobno poświadczają ekstrakty każdej parafji. Wszelkie poprawki muszą być omówione i stwierdzone podpisem i pieczęcią. W metrykach chrzestnych dzieci z prawego małżeństwa pisać: „ślubnych małżonków"; za i przed nazwiskiem panieńskiem matki dodawać „z" lub „z domu"; wzmiankę o „nieprawości łoża" opuszczać, matkę zaś nazywać nazwiskiem panieńskiem ale bez przyimka „z".
7. Ogłosić w P. Przeglądzie Diecezjalnym spis książek metrycznych starych, które Kurja posiada w swem archiwum.

Ks. Biskup zażądał, aby XX. mieli Liber stipendiorum i sumiennie zapisywali obligacje mszalne i nadsyłali Mu sprawozdania z odprawionych na Jego intencję Mszy św. w festa suppressa; aby XX. Dziekani przysyłali protokóły zjazdów dekalnych, a sprawozdania o księżach dekanalnych, aby nadsyłali nie do Kurji, lecz bezpośrednio do Niego; nadto, aby czuwali nad zachowaniem prawa rezydencji. Przypomniał, że cmentarze powinny być dobrze utrzymywane, ogrodzone i zamkniete oraz pozostawać pod zarządem proboszcza i dozorem wyznaczonego przezeń stróża.

Ks. Prałat Iwicki prosi, aby XX. Dziekani po omówieniu na zjazdach dekanalnych podali wnioski do synodu plenarnego, który ma odbyć się w Poznaniu; aby omówili na zjazdach dekanalnych marszrutę wizytacji pasterskiej w roku bieżącym — oraz starali się o posuwanie rychlejszej rozprzedaży nadwyżek gruntów beneficjalnych.

Ks. Biskup oznajmił w końcu, że już dawno istnieje zamiar utworzenia muzeum diecezjalnego przy Wyższem Seminarjum Duchownem w Pińsku. Dla przyśpieszenia realizacji projektu polecił Księżom sporządzić spis rzeczy kościelnych — potrzebnych i niepotrzebnych kościołowi, oraz mających wartość archiwalną. Do obejrzenia tych rzeczy został wydelegowany rektor seminarjum.

Na powyższych rezolucjach zakończono obrady.

Sekretarz Zjazdu
X. J. Wasilewski
Kanonik.

Komunikaty Organizacyj Społecznych.

5) Koło Księży Prefektów diecezji Pińskiej.

Z różnych względów technicznych mogliśmy dotąd podać tylko krótką wzmiankę o Zjeździe XX. prefektów w dniu 30 stycznia 1931 r. w Pińsku. — Obecnie od Zarządu Koła otrzymaliśmy następujący komunikat.

Na zjeździe byli obecni: Księża: Prałat Iwicki, wizytator szkół, Kan. J. Breczko, Dr. M. Krzywicki, B. Babinowski, K. Bohusz, J. Borysiuk, A. Ciszkiewicz, K. Dąbrowski, T. Grzesiak, A. Jarocki, B. Kapralski,J. Karpan-Kozłowski. St. Karpowicz, A. Komorski, J. Koper, J. Kozieł, B. Małecki, A. Nowicki, W. Onoszko, F. Poczobut-Odlanicki, B. Poczopko, B. Rutkowski, P. Stepek, M. Symonowicz, J. Szot. Z. Szymkiewicz, K. Tumiłowicz, J. Urbanowicz, W. Wierzbicki, J. Zieja. W charakterze gości byli alumni IV kursu teolog. Sem. Duch.

Porządek obrad był następujący:

1) Zagajenie, 2) Wybór prezydjum, 3) Odczytanie protokółu, 4) Sprawozdanie zarządu, 5) Przemówienie ks. Wizytatora, 6) Referaty ks. D-ra. Krzywickiego „Nabożeństwa szkolne“ i ks. Zieji „Co może zrobić ks. prefektdla Akcji Katolickiej“, 7) Stosunek do nauczycielstwa, 8) Wybór zarządu, komisji rewizyjnej i delegata na zjazd do Wilna, 11) Wolne wnioski.

1. J. E. Ks. Biskup Zygmunt Łoziński o godzinie 9 otworzył posiedzenie. Pasterz, błogosławiąc obradom, w serdecznych słowach podkreślił doniosłą rolę prefekta, oraz zwrócił uwagę na konieczność życzliwego chrześcijańskiego, kapłańskiego i duszpasterskiego stosunku do nauczycielstwa.

2. Następnie powołano prezydjum, do którego weszli: ks. kan. Breczko — przewodniczący, ks. Nowicki — zastępca i ks. Kozieł — sekretarz.

3—4. Po przeczytaniu i przyjęciu protokółu ostatniego walnego Zjazdu z r. 1928, przystąpiono do sprawozdania Zarządu. Z powodu usprawiedliwionego wyjazdu prezesa, ks. kan. Szczerbickiego, sprawozdanie z działalności zarządu referuje ks. Krzywicki, wiceprezes. Ks. Krzywicki w krótkich słowach przedstawiając działalność zarządu, wskazuje szereg niedomagań i szczególnie kładzie nacisk na nie wpłacanie składek członkowskich. Sprawozdanie kasowe daje skarbnik ks. Urbanowicz. Z jego słów wynika, że wspomniane przez ks. Krzywickiego niedomagania są następstwem braku kontaktu między członkami zarządu. Obecny stan kasy wynosi 382 zł. 35 gr. Ks. Borysiuk, przewodniczący Komisji rewizyjnej oświadcza, że po przejrzeniu dowodów rzeczowych, komisja akceptuje stan

kasy. Po ożywionej dyskusji, w której zabierają głos: ks. Krzywicki, ks. prałat Iwicki, ks. Nowicki, ks. Symonowicz, zgromadzeni postanawiają: 1) uiścić zaległe składki za lata ubiegłe włącznie do roku 1930 na rzecz Głównego Zarządu, a umorzyć na rzecz Koła. 2) udzielić absolutorjum zarządowi.

5. Ks. Prałat Iwicki w swojem przemówieniu z uznaniem odzywa się o intensywnej pracy księży prefektów diecezji pińskiej, oraz udziela cennych dyrektyw mających na celu podniesienie poziomu nauki religji w szkole, szczególniejszy nacisk kładzie na lekcje pokazowe.

6. Ks. Krzywicki w zwięźle, a rzeczowo opracowanym referacie na temat „Nabożeństwa szkolne“ wskazuje na doniosłe znaczenie czynnego uczestnictwa Młodzieży we Mszy św. Daje się to osiągnąć przez tak zwaną Mszę św. recytowaną. — Rzecz polega na tem, że młodzież zaopatrzona w odpowiednie książeczki do nabożeństwa, (jak np. „Nasze modlitwy“ ks. Bielawskiego—dla szkół powszech., mszaliki—dla szkół średnich) pod przewodnictwem księdza lub nauczyciela recytuje teksty modlitw mszalnych po polsku i śpiewa okolicznościowe, do momentu Mszy św. dostosowane, pieśni. Po dyskusji, w której zabierają głos księża: Kozłowski, Symonowicz, Karpowicz, Komorski, Nowicki, Urbanowicz, Dąbrowski, Onoszko i Jarocki, prelegent wysuwa następujące wnioski: 1) prosić Pasterza o zarządzenie w całej diecezji obowiązkowych nabożeństw dla dzieci szkolnych i o wprowadzenie jednostajnych książeczek do nabożeństwa, celem zrealizowania wspólnych modlitw podczas Mszy św. 2) prosić Pasterza o prawo binacji dla wszystkich księży, którzy odprawiają we święta Mszę dla dzieci szkolnych.

W drugim referacie pod tytułem: Co może zrobić ksiądz prefekt dla Akcji katolickiej“ wygłoszonym przez ks. Zieję, prelegent nawołuje do budzenia pełnego życia katolickiego tak na terenie szkoły, jak i poza szkołą. Ks. prefekt może przyczynić się do tego swym dobrym przykładem życia wewnętrznego — pełnego namaszczenia kapłańskiego, sumiennem opracowywaniem i przeprowadzaniem lekcji szkolnych, prowadzeniem organizacji religijnych i społecznych, szerzeniem pism katolickich.

7. Ks. Krzywicki w referacie: „Nasz stosunek do Polskiego Związku Zawodowego Nauczycieli Szkół Powszechnych“, omawia ustosunkowanie się Związku do wychowania religijnego. W dyskusji stwierdzono, że niektórzy członkowie Związku i to wysoko stojący w hierarchji władz Związku, w dalszym ciągu zajmują nieżyczliwe stanowisko do wychowania religijnego. Co się zaś tyczy ogółu nauczycielstwa, to zgromadzeni konstatują, że ten jest przeważnie religijny.

8. Przystąpiono do wyboru nowego zarządu, w skład którego weszli: ks. Urbanowicz—prezes, ks. Krzywicki — wiceprezes, ks. Symonowicz — skarbnik. Do komisji rewizyjnej weszli: ks. Nowicki, ks. Karpowicz, ks. Kozieł.

Jako delegata na zjazd do Wilna, wybrano ks. J. Urbanowicza.

9. Zjazd w wolnych wnioskach powziął następujące uchwały: 1) wzywa się Zarząd do zrealizowania uchwał Zjazdu, 2) Zarząd załatwi kwestję formalnej stabilizacji księży prefektów, 3) Zarząd roześle odpisy niniejszego protokółu w ciągu 2 mies. 4) Zjazdy będą odbywać się co roku, 5) na następnych Zjazdach powinny być przeprowadzone lekcje pokazowe, 6) wysokość składki członkowskiej ustala się na b. r. 12 zł. rocznie dla etat. i 6 zł. dla kontraktowych prefektów i proboszczów, 7) Zjazd wzywa Zarząd do wydania odezwy zachęcającej księży proboszczów do zapisywania się na członków Koła. Na tem obrady zamknięto o godz. 17, m. 30.

Zarząd Koła.

6) Komitet
obchodu 25-lecia walki o szkołę polską do Duchowieństwa.

Jesteśmy świadkami licznych obchodów, które odbywają się w kraju dla uczczenia pamięci walk o mowę polską. Bezpośredni asumpt do tych obchodów dała 25-letnia rocznica wybuchu strajku w Królestwie w 1905 roku, oraz w szkołach ludowych b. zaboru pruskiego w 1906 roku.

Komitet Obchodu 25-lecia Walki o Szkołę Polską, zawiązany pod protektoratem Ks. Prymasa Kardynała Augusta Hlonda, podjął zbiórkę na rzecz tych, którzy i teraz walczyć muszą o mowę ojczystą dla dzieci naszego uchodźctwa.

Wezwania Komitetu do społeczeństwa nie zostały bez echa i do chwili obecnej zebrano już przeszło 400.000 złotych, a składki dalsze wciąż płyną szerokim strumieniem.

W zbiórce tej wzięło wydatny udział duchowieństwo.

Któż bowiem, jak nie Duchowieństwo nasze, bardziej jest powołany do stanięcia na czele tej akcji?

Któż więcej poniósł ofiar, jak Duchowieństwo nasze w męczeńskiej walce o język ojczysty w Kościele?

Czy obecnie rosnącemu pokoleniu nie ma zajaśnieć świetlanej pamięci postać Księdza Piotrowicza w Wilnie, który na ambonie spalił publicznie ukaz carski o wprowadzeniu dodatkowych nabożeństw w języku rosyjskim, za co wprost z pod Kościoła był wywieziony kibitką na Sybir.

Czyż głowy współczesnych Polaków nie winny w tym „Roku Czci dla Mowy Ojczystej" pochylić się z czcią przed szeregami tych cichych pracowników ołtarza, który za upór wobec tego ukazu szli tłumnie na Sybir?

A kiedy przed ćwierćwieczem przyszedł czas ciężkiej próby walki o szkołę polską, mimo zgiełkliwego podziału zasług z onych czasów, prawdą, której nic nie obali, jest, — że rozpoczęła ją walka o nauczanie religji po polsku.

Strajk szkolny w 1905 roku poprzedziły wypadki w Białej Podlaskiej w 1903 r., kiedy społeczeństwo odrzuciło naukę religji po rosyjsku i pożar protestu poszedł po wielkiej połaci kraju.

A strajk dziatwy szkolnej w 1906 r. w b. zaborze pruskim, kiedy przez dwa lata strejkowało kilkadziesiąt (w kulminacyjnym punkcie 75.000) tysięcy dzieci, pomimo chłosty, kar pieniężnych i wszelakich ciężarów i prześladowań sypiących się na rodziców? Kto jest z tymi nieszczęśliwymi? — Schorowany, trawiony ciężkiemi bólami Ks. Arcybiskup Stablewski! Niby żołnierz wysyła do podległego sobie duchowieństwa orędzie, wzywające do wytrwania, aż — jak żołnierz, umiera na posterunku w czas najgorętszej walki.

Ks. Ks. Jaźdżewski i Stychel w parlamencie pruskim nieustraszenie rzucają w twarz pruskich satrapów protest w imieniu tych maluczkich, którzy do Boga chcą się modlić w języku ojczystym.

To należy przypomnieć teraz, kiedy zbiórka na rzecz szkół polskich na obczyźnie rozgrzała serca i dusze.

Mówmy parafjanom swoim:

„Ręce małych Polaków na obczyźnie wyciągają się do Was o pomoc. Siedem miljonów naszych braci mieszka w obcych krajach. Bronią mowy, a wraz z nią wiary, którą wynieśli z kraju.

Pomóżcie im. Dajcie grosz na szkoły polskie na obczyźnie.

Niech stanie z ofiar Waszych — Miljon".

„Komitet Obchodu 25-lecia Walki o Szkołę Polską", zbierający „Fundusz Szkolnictwa Polskiego poza Granicami Państwa" mieści się przy Al. Ujazdowskich 20 m. 1, w Warszawie. Konto P. K. O. Nr. 21,895.

---

7) Stowarzyszenie Uczestników Walk o Szkołę Polską.

Walny Zjazd Uczestników Walk o Szkołę Polską, który się odbył w Warszawie w październiku r. ub. z udziałem najwybitniejszych przedstawicieli Duchowieństwa, — ustanowił honorową odznakę koleńską: „Za walkę o Szkołę Polską".

Posiadający prawo do odznaki utworzą Stowarzyszenie Uczestników Walk o Szkołę Polską.

Wszyscy P. T. Duchowni, którzy brali udział w strajku szkolnym 1905 roku, lub też w ten czy inny sposób walczyli o polską mowę w szkole i Kościele, proszeni są o niezwłoczne nadsyłałanie swych adresów do Komitetu Obchodu 25-lecia Walki o Szkołę Polską, Warszawa, Al. Ujazdowskie 20 m. 1, celem otrzymania do wypełnienia odpowiednich kwestjonarjuszy.

Komitet Obchodu 25-lecia Walki o Szkołę Polską.

Kanonik Ks. H. Humnicki
Kanclerz Kurji Biskupiej.

Redaktor naczelny Ks. Jan Zieja. **Redaktor odpowiedzialny Roman Kreczmer.**

Drukarnia Diecezjalna w Pińsku, ul. Kościuszki 46.